

árnyékos helyeken. Nevezetesebb kísérő növényei itt: *Festuca sulcata*, *Allium flavum*, *Anthericum ramosum*, *Thesium intermedium*, *Silene dubia*, *S. vulgaris*, *Aconitum Anthora*, *Saxifraga Rocheliana*, *Rubus saxatilis*, *Anthyllis Vulneraria*, *Linum flavum*, *L. catharticum*, *Euphorbia Cyparissias*, *Seseli gracile*, *S. rigidum*, *Cynanchum larum*, *Thymus transilvanicus*, *Digitalis ambigua*, *Euphrasia salisburgensis*, *Alectorolophus major*, *Melampyrum bihariense*, *Galium verum*, *Asperula capitata*, *Scabiosa ochroleuca*, *S. banatica*, *Campanula glomerata*, *Senecio Jacobaea*, *Chrysanthemum Leucanthemum*, *Centaurea mollis*, *Carduus glaucus*, *Cirsium Erisithales*.

DR. DEGEN ÁRPÁD úr szíves közlése szerint — kinek e helyen is köszönetet mondok a *Saponaria bellidifolia* előfordulására vonatkozó több felvilágosító adataért — a Magyar Nemzeti Múzeum herbáriumában van egy, NYÁRÁDY-tól 1911-ben a Runki hasadékbán gyűjtött *Saponaria bellidifolia*. Ez volna e növény negyedik ismert termőhelye, ugyancsak a Scărișoara szomszédságában.

A *Saponaria bellidifolia* virágzási ideje július hónapra esik. de a sok termékes növény között még augusztus közepén is találtam számos virágzó példányt.

Der Verf. berichtet über die Verbreitung dieser Art im Valea Poșagii am Abhange des Berges Bujor; in noch grösserer Menge wächst sie im Tale «Valea Runkuluj»; von Prof. G. E. NYÁRÁDY wurde sie endlich auch in der Runk-er Schlucht gesammelt. Alle diese Standorte liegen in der Umgebung der Scărișoara bei Podság.

## Apró közlemények. — Kleine Mitteilungen.

### Új mohabastardus. — Ein neuer Moosbastard.

(*Funaria hygrometrica* ♀ × *Physcomitrium pyriforme* ♂).

Előzetes közlemény. — Vorläufige Mitteilung.

Auctore Professore I. Györffy (Kolozsvár).

Ez évben Kolozsvár környéke 2 helyén, a szülő növények társaságában, a *Funaria hygrometrica* ♀ × *Physcomitrium pyriforme* ♂ -bastardus mohát sikerült felfedeznem. Egyetlenegy példányban a BAYRHOFER-féle kombinációt is sikerült megtalálnom, t. i. a *Physcomitrium pyriforme* ♀ × *Funaria hygrometrica* ♂-t.

Kolozsvár, 1915. XI. 1.

In diesem Jahr sammelte ich einige Exemplare des Bastardes von *Funaria hygrometrica* ♀ × *Physcomitrium pyriforme* ♂, zwischen den Eltern an 2 Standorten in der Gegend von Kolozsvár. In einem einzigen Exemplar fand ich auch die BAYRHOFER'sche Kombination, nämlich: *Physcomitrium pyriforme* ♀ × *Funaria hygrometrica* ♂.

**Mi a *Cirsium Rákosdense* Simk.? — Was ist *Cirsium Rákosdense* SIMK.?**

A Magy. Bot. Lap. III. (1904.) évf. 246—48. oldalain *Cirsium Rákosdense* néven egy — a *C. palustre* (L.) és a *C. horridum* (WIMM.-GRAB.) kereszteződéséből származónak tartott *Cirsium*-félvér ismertetése és latin diagnózisa jelent meg SIMONKAI tollából. *Cirsium*-tanulmányaim kapesán foglalkoznom kellett a *C. Rákosdense* SIMK.-val is s e célból megvizsgáltam a Magyar Nemz. Múz. növény-tani osztályának tulajdonában levő SIMONKAI-féle eredeti példákat, valamint a locus classicuson ugyancsak általa gyűjtött telivér fajokat. Vizsgálataim eredményeképpen — addig is, míg lapunk egyik későbbi számában részletesen kifejthetem meggyőződésemet — közölhetem, hogy SIMONKAI nagy tévedésben volt a *C. Rákosdense*-t illetően s ezt főként annak tulajdonítom, hogy nem volt tekintettel a szülőfajoknak tartott két *Cirsium* subdioiceis természetére. Csak így lehetséges, hogy a *C. arvense* (L.) Scop. f. *horridum* WIMM.-GRAB. ú. n. him-egyedeit — amely him-egyedek fészkei már JURATZKA-nak idevonatkozó beható vizsgálatai szerint<sup>1)</sup> az ú. n. női-egyedek (13—22 mm. h.) fészkeivel szemben jelentékenyen kisebbek (11—15.4 mm h.), ellenben a *C. palustre* him-egyedeinek (11—16.5 mm. h.) fészkeivel közel egyforma hosszúságúak, a női-egyedek (9.9—13 mm. h.) fészkeihez

Auf Seite 246—48 des III. Jahrg. (1904) der Ung. Bot. Bl. erschien die Beschreibung und latein. Diagnose eines vermeintlichen Bastardes zwischen *Cirsium palustre* und *C. horridum* aus der Feder SIMONKAI's, der ihn mit dem Namen *C. Rákosdense* belegte. Gelegentlich meiner *Cirsium*-Studien musste ich mich auch mit dieser Pflanze beschäftigen und die Original-exemplare seines eigenen Herbars, das sich nunmehr im Besitze des ung. Nat.-Museums befindet, sowie die auf dem klassischen Standorte ebenfalls von SIMK. gesammelten Stammarten untersuchen. Als Ergebnis meiner Untersuchung teile ich hier vorläufig mit (die Beweise meiner Überzeugung hoffe ich in einer späteren Nummer dieser Zeitschrift liefern zu können), dass sich SIMONKAI bezüglich seines *C. Rákosdense* in einem gewaltigen Irrtume befand. Ich schreibe dies hauptsächlich dem Umstande zu, dass er die subdioice Natur der zwei vermeintlichen Stammarten ausser Acht liess. Nur so ist es möglich, dass er männliche Exemplare von *C. arvense* f. *horridum* W.-Gr., deren Köpfchen — wie dies schon JURATZKA<sup>1)</sup> dargelegt hat — um ein Bedeutendes kleiner (11—15.4 mm. lang) sind als die der weiblichen Exemplare (13—22 mm. l.), als Bastarde der zwei genannten Arten aussprechen konnte. Solche männliche Köpf-

<sup>1)</sup> Österr. Bot. Wochenblatt VII. (1857.), p. 110—112.

viszonyítva pedig szembevetve a hosszabbak — hogy tehát ezeket a kistűszű hím-egyedeket az említett két telivér-faj kereszteződéséből származó félvér gyanánt értelmezte. Megerősíti ezt a beállítást már maga az a tény is, hogy SIMONKAI, a herbariumában levő példák tanúsága szerint, a félvérnek tartott *Cirsium* termőhelyén telivér-fajok gyanánt mind a két *Cirsium*-nak ú. n. női, vagyis a *C. horridum* nagy (13—22 mm. h.) s a *C. palustre* kistűszű (9·9—13) egyedait gyűjtötte meg.

A *Cirsium Rákodense* SIMK. meggyőződése szerint semmi más, mint a *C. arvense* (L.) SCOP. f. *horridum* (WIMM.-GRAB.) BECK ú. n. hím-egyede. Egyelőre ennyit.

Budapest, 1916. III. 16.

chen kommen an Länge den männlichen Köpfchen des *C. palustre* (11—15·5 mm.) nahe: die weiblichen Köpfchen der letztgenannten Art sind bedeutend kürzer (9·9—13 mm.). Einen Beweis für die Richtigkeit meiner Deutung lieferten mir schon die im Herb. SIMK. vorfindlichen Exemplare der Stammarten, die er am Standorte des vermeintlichen Bastardes gesammelt hat. Er hat dort von beiden sog. weibliche, d. i. von *C. horridum* grossköpfige (13—22 mm.) und von *C. palustre* kleinköpfige (9·9—13 mm.) Exemplare gesammelt. *C. Rákodense* SIMK. stellt meiner Überzeugung nach nichts anderes vor, als männliche Exemplare von *C. arvense* f. *horridum* (WIMM.-GR.) BECK. Vorläufig soviel.

Zsák.

### A *Spergula pentandra* L. hazánkban (in Ungarn).

Ezt a növényt hazánkban az újabb időkben senki sem látta, minéifogva a régebbi adatokat már NEILREICH Aufz. (1866) p. 276. kétségbe vonta: «Alle diese Angaben kommen mir verdächtig vor.» Azóta sem említi egyetlen enumerációs dolgozat sem, úgy, hogy SIMONKAI Erd. fl. (1886) p. 144. az összes régebbi erdélyi adatokat a *S. arvensis* L.-hez vonja, WAGNER JÁNOS pedig nem említi Magyarország gyomnövényeiről szóló művében.

Minthogy — úgy látszik — nagyobb herbariumainkban sinesen nyoma a *S. pentandra*-nak, hazánkra nézve mostanáig tényleg kétesnek tarthattuk a régebbi irodalmi adatokat. Am én itt a debreczeni homokterületen (a Teczótól keletre) a folyó évben igen nagy mennyiségben láttam ezt a növényt, sőt a Flora Hungarica exsiccata számára is meggyűjtöttem s így a régebbi adatok történelmi igazsága, ha nem is bizonyossággá, de legalább is valószínűséggé válik.

A *S. pentandra* először Pallagon a Gazdasági Akadémia környékén útmelléken akadt elém, később pedig kiderült, hogy az egész debreczeni homokterületen (sőt talán a Nyírségen is) gyakori és elterjedt ugargyom. Nagyeserén. és Halápon is lépten-nyomon rábukkantam a zöld ugar gyomjai között. Ellenben

a füvesebb részeket már elkerüli; csak ott nő, ahol a növényzet ritka, a talajt el nem fedi.

\*

Da NEILREICH Aufz. p. 276 und SIMONKAI En. Fl. Transs. p. 144 die älteren Angaben über *S. pentandra* in Ungarn bezweifelten und auch neuerdings dieses Gewächs in Ungarn nicht gefunden wurde, war die Anwesenheit von *S. pentandra* in Ungarn mindestens fraglich. Ich fand *S. pentandra* in diesem Jahre bei Debreczen an Wegrändern und Brachfeldern in grossen Mengen, sie ist für die Brachfeld-Flora in der ganzen Debreczener Sandgegend charakteristisch. Demzufolge haben die bestrittenen älteren ungarischen Angaben ihr historisches Recht wieder zu erhalten.

Dr. Rapaics Raymund.

### Bucegia romanica Északamerikában (in North-America).

A Prof. DR. SIMON RADIAN leírta, Prof. K. LOITLESBERGER által a Bucsecsen gyűjtött eme igen érdekes monotypicus májmoha-nemzetség, amelyet a Magas-Tátrából is csak nemrégiben Prof. DR. V. SCHIFFNER e lapokban (MBL. VII. 1908: 36—39) közölt volt, Észak-Amerikában is előfordul. Nagy meglepetéssel olvassuk a The Bryol. legutolsó számában Miss CAROLINE C. HAYNES cikkét, hogy a *Bucegiá-t* (rev. DR. EVANS) British Columbiában Mr. A. H. BRINKMAN felfedezte (cf. The Bryol. XVIII. 1915: 93—94.).

Diese zuerst von Professor DR. SIMON RADIAN beschriebene und von Prof. K. LOITLESBERGER auf dem Bucsecs gesammelte interessante monotypische Lebermoosgattung, welche erst vor kurzer Zeit Prof. DR. V. SCHIFFNER in dieser Zeitschrift auch aus der Hohen-Tátra bekannt machte (cf. MBL. VII. 1908: 36—39), wächst auch in Nord-Amerika. Wir lesen mit Überraschung in der letzten Nummer der Zeitschrift «The Bryologist» (XVIII. 1915: 93—94) die Mitteilung von Miss CAROLINE C. HAYNES, dass A. H. BRINKMAN die *Bucegia* (rev. DR. EVANS) in British-Columbia entdeckt hat. Győrffy (Kolozsvár).

**A *Hottonia palustris* L. új termőhelye Pestmegyében.** — Ein neuer Standort von *Hottonia palustris* L. im Pester Komitate.

SADLER flóraművének 2-ik (1840) kiadásában még általánosnak tartotta Pest-megyében való elterjedését, mert szerinte «In omnibus aquis purioribus stagnantibus et lente fluentibus» fordulva elő. Azonban

SADLER hielt in der 2. Auflage (1840) seines Florenwerkes die Verbreitung dieser Pflanze im Pester Komitate noch für eine allgemeine, indem er schreibt: «In omnibus aquis purioribus stagnantibus et lente fluentibus»

BORBÁS<sup>1)</sup> 1872-ben már mint «a megyében megritkult» növényről beszél akkor, amikor közli a szt.-lászlói erdő kis tavában való előfordulását. S hogy valóban ilyen, a megyében megritkult növény a *Hottonia*, arról BORBÁS újabb bizonyosságot szolgáltat a hét évvel későbbben (1879) megjelent «Budapestnek és környékének növényzete» cz. munkájában, melynek 119. oldalán újra csak a szt.-lászlói termőhelyet említi. Azóta csak Tuzson dr. gyűjtötte Pest-megyében, a dabasi ú. n. turjánokban. Érdeemes tehát a följegyzésre, hogy BORBÁS-nak immár több mint 40 éves közlése óta másodizben is megkerült a *Hottonia* Pest-megyének egy, Budapesthez közelebb eső pontjáról. Ugyanis 1910. június 24.-én Pomáz környékén gyűjtögetve, a Kis Csikóvár (461 m.) nyugati nyúlványa fölött elterülő tavacskában találtam rá, ahol elég bőven fordul elő. Sajnos, a gyűjtés idejében csak vegetativus állapotban figyelhettem meg. F. évi június hó 4.-én Szt.-László környékén botanizálva, meggyűjtöttük (DR. DEGEN, TRAUTMANN, DR. ANDRASOVSKY, DR. SZATALA, ZSÁK) a *Hottonia*-t is a BORBÁS említette tavacskában. Java virágjában találtuk. Egyéb említésre méltó növények a tavacska körül: *Carex leporina*, *Orchis speciosa* és *Ranunculus lateriflorus*.

bus». Schon i. J. 1872 spricht BORBÁS<sup>1)</sup> von ihr als von einer im Komitate selten gewordener Pflanze, er führt sie nur aus dem kleinen Teiche im Szent-Lászlóer Walde an. Dass sie im Komitate tatsächlich selten geworden ist, beweist, dass sie BORBÁS 7 Jahre später (1879) in seiner Budapester Flora (p. 119) wieder nur vom obigen Standort anführt. Seither wurde sie im Pester Komitate nur von Tuzson gesammelt u. zw. in den Sümpfen von Dabas. Es ist also der Aufzeichnung wert, dass diese Pflanze nach 40 Jahren, die seit der BORBÁS'schen Angabe verflossen sind, nunmehr an einem zweiten in der Nähe von Budapest liegenden Standorte entdeckt worden ist. Am 24. Juni 1910 traf ich sie in der Umgebung vom Pomáz u. zw. in dem kleinen See, der sich ober dem westl. Abhange des Berges «Kis Csikóvár» (461 M.) befindet. Sie ist hier genug häufig: ich fand sie aber zur Zeit meiner Excursion leider nur im vegetativen Zustande. Am 4. Juni l. J. fanden wir (DR. DEGEN, TRAUTMANN, DR. ANDRASOVSKY, DR. SZATALA, ZSÁK) um Szt.-László botanisierend auch die *Hottonia*, u. zw. in dem von BORBÁS erwähnten kleinen Teiche, eben im blühenden Zustande. Um den Teich herum fanden sich als bemerkenswertere Pflanzen *Carex leporina*, *Orchis speciosa* und *Ranunculus lateriflorus* vor.

Zsák.

<sup>1)</sup> BORBÁS: Pestmegye flórája Sadler (1840) óta —, pag. 49.

# ZOBODAT - [www.zobodat.at](http://www.zobodat.at)

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1916

Band/Volume: [15](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Apró közlemények. - Kleine Mitteilungen. 87-91](#)